

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Disputatio IV. De adiuratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

numero 18. & lib. 3. sum. c. 22. numero 1. & 15.
 6. Hac tamen condonatio, seu Iuramenti remissio ne-
 cessario faciendi est a superiore ipsius, cui est iuratum. Si-
 quidem condonatione hac exercetur in ipsam iurisdictionem lo-
 co ipsius obligationem condonando. Sic Molina d. disp. 149.
 colum. 5. Sanchez d. cap. 22. num. 17. Ex quo fit si is, cui iu-
 ratum est, fidelis sit, & Laycus, posse superiorem iudicem il-
 lius tam Ecclesiasticum, quam Laycum remittere, & condo-
 nare obligationem. Quia est causa mixti fori. Si vero clericus sit
 is, cui iuratum est, solus Ecclesiasticus iudex potest remitte-
 re, si infidelis; solus illius superior, non iudex Ecclesiasticus.
 Quae omnia docet Sanchez, d. c. 22. n. 19. & Suar. lib. 2. de Iuram.
 c. 41. n. 16. circa medium.

7. Sed est advertendum, condonationem hanc absolutam
 Iuramenti fieri non posse a Layca vel Ecclesiastica potestate
 absque patris citatione. Siquidem omnino ab obligatione Iu-
 ramenti liberat & contractum dissolvit. At si remissio Iura-
 menti non esset absoluta, sed limitata, nempe ad effectum
 agendi; patris citatio necessaria non est, ut ex superiori pun-
 cto constat. Possit autem Laycam potestatem remittere Iura-
 mentum ad effectum agendi, docet expressè Molina. tract. 2.
 de iustitia disp. 149. pag. 348. vel iuxta hactenus dicta suo.
 Quia si is, cui praestitum est Iuramentum, potest non ob-
 stante eo facultatem concedere, ut res iudicio discutatur, ius-
 ta ne sit, ita potestas publica tam Layca, quam Ecclesiastica
 eandem concedere potest.

8. Deinde iudex secularis & legislator civilis interpretari
 potest Iuramentum de materia seculari fori, an scilicet obli-
 get, vel non. Quia Princeps secularis ac civilis legislator ius
 habet, interpretandi humanas dispositiones eorum, in quos
 ius habet ferendi leges; ita ut possit conventionum, promissio-
 num, testamentorum & similibus actuum verba interpretari
 nisi quia interpretatio facta etiam Iuramentum ipsum in-
 terpretatur, cum Iuramentum his actibus humanis appositum
 eodem modo sit intelligendum, ac ipse actus. Siquidem
 eodem modo fit intelligendum, quod simpliciter verbo promiserat.
 Ita Contr. l. p. §. 3. n. 3. vel tertium illud. Sanchez, lib. 3. c. 22.
 num. 3.

9. Denique inquiri possit: an iudex secularis cognoscere
 possit de nullitate relaxationis Iuramenti ab Ecclesiastico iudice
 concessa? Felinus cap. 1. de iuramento num. 12. & cap. 2.
 num. 3. de sensu lib. 1. Paz in sua pract. 2. p. prelud. 2. n. 38.
 Sanchez, l. 3. cap. 22. num. 4. Affirmant id fieri posse, si relaxatio
 ab Ecclesiastico iudice concessa, sit evidenter nulla, vel ini-
 qua. Sed hoc cautè intelligendum est. Si enim nullitas vel
 iniqualitas relaxationis non appareat; sed probatione & exami-
 natione indiget, admitendum non videtur, posse secularem
 de tali relaxatione cognoscere; ne iudex secularis superior
 fiat Ecclesiasticae potestati.

DISPUTATIO IV.

De Aduratione.

ADURATIONE affinis est Iuramen-
 to, eo quòd sit diuini Numinis con-
 testatio, de ea quatuor disputanda
 sunt, quid sit, & quòduplex, quaeque con-
 ditiones ad eius honestatem requirantur?
 Secundo, qui adurare possunt? Tertio, qui
 adurari? Quarto, qui modus seruandus sit
 in aduratione demonis.

PUNCTUM I.

Quid sit aduratio, quòduplex, quae eius condi-
 tiones, & qualiter ab oratione & Iura-
 mento differat?

SUMMARIUM.

- 1 In qua significatione aduratio in praesenti usurpatur.
- 2 Desinitur aduratio & explicatur.
- 3 Duplex est aduratio, solemnis & priuata.
- 4 Item deprecatia & imperatua.
- 5 Ad honestatem adurationis veritas, iustitia, & iudicium requiruntur, & qualiter veritas.

- 6 Qualiter iustitia requiratur.
- 7 Qualiter iudicium.
- 8 Modus in aduratione seruandus est.
- 9 Ad quam virtutem aduratio pertinet.
- 10 Qualiter ab oratione, & Iuramento differat.
- 11 Aliquando aduratio Iuramento miscetur.

Inomen adurationis spectemus aequiuocum
 est; sumitur namque saepe pro Iuramento, ita ut
 idem sit adurare, ac iurare cum aliqua tamen
 vehementia ac firmitate. Sed de hac significatio-
 ne non est sermo in praesenti, late enim in superioribus di-
 ctum est. Deinde sumitur aduratio pro eo, quod est ad iuran-
 dum inducere. Sed neque de ea in hac significatione tracta-
 mus. Quia haec significatio cum Iuramento coincidit. Qua-
 re adurationem in praesenti sumimus, pro contestatione diui-
 ni numinis ad aliquid faciendum, vel committendum, siue Iu-
 ramentum petatur, siue non.

2. Aduratio ergo sic sumpta definitur. Ut sit contestatio
 rei factae, ut eius reuerentia, amore, vel timore promoueatur
 aduratus, ad aliquid faciendum vel omitendum. Sic D.
 Thom. ab omnibus receptus 2. 2. q. 90. art. 1. Aduratione
 namque diuinum nomen contestatur. Et quasi praesens ad-
 ducimus, ut eius praesentia, & autoritate permoueatur ad-
 iuratus facere, quod petimus vel imperamus, eaque de causa
 in aduratione tria inueniuntur adurans, aduratus & is per
 quem aduratur, esto non semper realiter distincta sint ut vi-
 debimus.

Notaretur dixi; adurationem esse contestationem rei factae,
 ut comprehenderem non solum contestationem Dei, sed etiam
 sanctorum, per quos fieri potest aduratio, sed diuerso
 modo. Nam cum sit aduratio contestatio Deum, vel san-
 ctos, ut ad ipsum relatus est propria, & perfecta aduratio,
 vt ipse qua summam vim, & auctoritatem habeat, ad rem
 operatam imperandam. Quando vero sit contestatio san-
 ctos secundum sua merita, & dignitatem propriam absque
 speciali ad Deum habitudine, aduratio propria non est; esto
 ad illam reducat. Quia non habet illam summam vim &
 efficaciam, ad imperandum; esto magnam habeat. Exem-
 plo Iuramenti declaratur, si enim Deum, vel sanctos, ut ad
 Deum relatus testetur, proprie Iuramentum facit. Quia in-
 fallibilem veritatem in testem adducit. Si autem sanctos se-
 cundum suam propriam excellentiam testetur; non Iuramen-
 tum, sed testimonium humanum, & de se infirmum
 inducit. Sic in contestatione Dei, & sanctorum dicen-
 dum est.

Dixi contestationem rei factae, ut excluderem contestatio-
 nem rei humane, seu profanae. Si enim per viam Patris ab
 amico peras beneficium, non aduratio, sed amicitialis obla-
 catio est; petimus ad humanam & politicam amicitiam. Quae
 omnia latius tradit Suar. tom. 2. de Relig. lib. 4. de aduratione
 cap. 1. per totam Sanchez, lib. 2. cap. 42. num. 2.

3. Duplex est aduratio; alia tolemnis; alia priuata. Solem-
 nis est, quae fit ex praescripta forma ab Ecclesia instituta, & à
 ministris ad id consecratis. Priuata est, quae solemnitate
 caret.

4. Rursus aduratio siue solemnis, siue priuata est duplex
 deprecatia, & imperatua, deprecatua; qua contestatione
 rei factae alterum deprecatur. Imperatua; qua imperatur.
 Prioris exempla sunt, illud ad Romanos 12. obsecro vos per
 misericordiam Dei ut exhibeatis, &c. Item vultus Ecclesiae in
 lacrimis & orationibus: contestantur enim merita Christi, &
 sanctorum, ut Deus permoueatur postulari concedere. Pos-
 terioris exempla sunt illud Genesis 24. Vbi Abraham adura-
 uit seruam per Dominum caeli, & Genesis 47. Vbi Iacob fi-
 lium suum Ioseph adurauit, ut non sepeletur illum in Aegy-
 pto, & Paulus 1. ad Timotheum 4. adurauit Timotheum, per ad-
 uentum Christi & regnum eius, ut praedicaret verbum Evan-
 gelij opportune; & importune. & 1. ad Thimotheum 2. vlt.
 Thimotheus adurauit, ut epistola illa legeretur; & hac
 adurationem inique Princeps Sacerdotum adurauit Christum
 per Deum viuum Matth. 26. Ad huius generis adurationem
 debent reduci exorcismi Ecclesiae, qui sunt daemones adu-
 rantur.

5. Ut autem aduratio honesta sit, eas conditiones Docto-
 res exposulant, quae in Iuramento, nempe veritatem, ius-
 titiam & iudicium; sed diuersimodè; veritas namque expo-
 stulatur. Primò ex parte rei contestatae, hoc est per veram rem
 factam; & non per fictitiam & falsam contestatio fiat. Si enim
 per Iouem & Iupiter, quasi per verum Deum obsecraret, aut
 imperaret; non adurationem, sed idololatriam committeret;
 & consequenter grauissimum peccatum. Requiritur ergo ad
 adurationem veri numinis inuocatio. Secundo exposulatur
 veritas in animo adurantis, ut scilicet procedat ex vero ani-
 mo obtinendi postulari, vel imperari alius in vanum, & quasi
 inuisibile diuina auctoritas contestaretur, sed hoc regulariter
 peccatum

peccatum veniale non excedit; cum non videatur ex hac fictione diuini honor grauius laesus, vt bene dicit Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. de adiuratione cap. 4. num. 7. Sanch. lib. 2. in Decal. cap. 42. n. 5. Tertio expostulatur veritas ex parte causae motiuae ad adiurandum, ne ex causa ficta & falsa sed potius vera praestes adiurationem. Quod si haec fictio in detrimentum graue proximi cedat, vt contingit cum fingendo paupertatem, diuites obsecras nomine Christi conteltato, clarum est, te peccare non solum contra iustitiam eleemosynam fidei extorquendo, sed etiam contra religionem, diuinum nomen inuocando in velamentum tuae malitiae & iniustitiae. Sed an hoc peccatum contra religionem morale sit? Negat Sanchez dicens id sibi fere certum esse. Mouetur, quia ille actus eleemosynae, vt à diuitibus procedit, diuinam eius auctoritatem conteltans, ad mouendum diuites ad illum actum, tamen ex parte tua iniquitatem habeat. Sed mihi probabilius videtur, peccatum graue committi; non quatenus diuinam auctoritatem conteltaris ad mouendum diuites ad actum bonum: Nam ex hac parte nec veniale videtur sed quatenus conteltaris diuinam auctoritatem ad iniquam eleemosynam recipendam. Videris enim eius auctoritatem grauius contemnere, illam assumens, vt medium ad tuam iniquitatem patranda. Sic Suar. dicto lib. 4. de adiuratione cap. 4. num. 7.

6. Deinde expostulatur in adiuratione iustitia quae in eo consistit, vt res postulata vel impetrata iusta & honesta sit. Nam vt inuocatione diuini nominis ad rem turpem obtinendam iniuriosum est Deo. Siquidem hac inuocatione denotatur iniquitatem gratam illi fore. Ideo enim illius auctoritatem inuocas, quia credis ob reuerentiam, amorem vel timorem eius, facilius obtenturam, quod postulas. An verò sit peccatum morale vel veniale? Communis sententia respondet, ex grauitate materiae esse delendum; sicut & in Iuramento promissorio, & voto rei iniquae. Si materia impetrata, vel postulata grauius inhonesta sit; obsecratio moralis erit, si leuiter sit inhonesta; erit venialis. Sic Suar. lib. 4. de adiuratione cap. 4. num. 8. Sanch. lib. 2. cap. 42. num. 5. Bonacina tom. 2. disp. 4. quaest. 1. punct. ult. num. 11.

7. Deinde ad honestatem adiurationis iudicium requiritur, hoc est, vt cum debita consideratione fiat. Non enim decet passim, & sine occasione nomen Dei & sanctorum conteltari sicut in Iuramento diximus. Quare sicut ibidem dictum est: defectum huius conditionis non excedere culpam venialem; ita in praesenti est affirmandum. Sic Valent. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 2. q. 1. Suar. tom. 2. de religione lib. 4. de adiuratione c. 4. n. 9. Sanch. lib. 2. c. 42. n. 5.

8. Praeter has tres conditiones modus adiurationis seruandus est, vt adiuratio honestatem habeat. Aduerte namque, imperando, quem obsecrando, debes adiurare, illicitum esse. Debes ergo modum debitum personae adiuratae seruare. Quod bene notauit Suar. dicto cap. 4. n. 9. c. 1. n. 3.

9. His conditionibus positis; clarum est, adiurationem honestam esse. Quia est inuocatio nominis Dei, vel sanctorum, ad res honestas facilius obtinendas, ex debito fine, & occasione urgente. Vnde ergo honestas desicere potest? Quod si roges, ad quam virtutem pertinet? Distinguendum est, si ex inuocatione diuini nominis, & ob reuerentiam illi debitam contendens rem postulata, vel imperatam obtinere, ad religionem pertinet. Quia Deus ipse in se colitur, & honoratur. Si verò ex inuocatione sanctorum, & ob reuerentiam illis debitam, quatenus tales sunt, obsecratio, vel imperium fiat, ad virtutem Dulciae vel Hyperdulciae pertinet; sicut pertinet cultus Virginis, & Sanctorum, quando in se spectantur. Sic Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. de adiuratione cap. 1. n. 5. Si autem ex contestatione vitae, alteriusve rei humanae fiat obsecratio, iam diximus ad amicitiam humanam pertinere; ac proinde de illa in praesenti non est sermo. Non enim auget, nec minuit culpam, si aliqua committatur in obsecratione.

10. Ex dictis colligitur differentia adiurationis. Ab oratione namque differt. Quia adiuratio formaliter non est petitio; sed abstracta à petitione, imperio & oburgatione. Quod si solam adiurationem deprecatiam cum oratione comparemus; ab illa etiam differt: Quia talis adiuratio formaliter non est petitio; sed est ratio petendi. Contestatione enim Dei Christi, & sanctorum à Deo beneficia petimus tanquam ob rationem, ob quam Deus ad concedendum perita moueri possit. A Iuramento differt adiuratio. Quia adiuratio interponitur, vt ratio alteri motiua ad obtinendum effectum. Interposito enim Christi nomine intendis adiuratum mouere, vt postulationi annuat, vel imperio obediat. At Iuramento non alteri interponis, sed tibi; & non ad obrinendum; sed ad verum asserendum vel efficiendum, quod asseris vel promittis. Sic Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. de adiuratione c. 1. à num. 8. Sanch. lib. 2. Decalog. c. 42. n. 1.

11. Aduerte tamen; aliquando adiurationem cum Iuramento misceri, vt patet ex illo Genes. 24. Vbi Abraham fecit

uim suam adiurauit, & simul ad iurandum compellit, & Iacob filium suum Ioseph. Genes. 47. & 50. Sed hoc accidentale est, neque ad veram adiurationem requiritur. Adiuratio namque potes, quin ad iurandum compellas, & compellere potes ad iurandum, quin adiures. Non igitur adiuratio continet Iuramentum; neque Iuramentum etiam promissorium continet adiurationem. Suar. dicto c. 2. num. 10. & Sanch. cap. 42. num. 1.

PUNCTVM II.

An adiurationis sit aliquod praecipuum.

SVM MARI VM.

1. Per se ex vi iuris diuini & naturalis nullum est praecipuum, bene tamen per accidens ex obligatione officij, & Ecclesiae institutione.
2. Ex parte adiurati nulla est obligatio obediendi adiuranti, si adiuratio obsecratiua sit.
3. Est tamen obligatio obediendi, si praecipua fuerit.
4. Haec obligatio non ex adiuratione formaliter, sed ex praecipuo, cui annexa est adiuratio, nascitur.

1. Reuiter respondeo; per se & ex vi iuris diuini, & naturalis nullum praecipuum. Quia cultus, qui per adiurationem Deo praestatur, aliis modis suppleri potest. Ex alia parte, ad obtinenda diuina beneficia, necessaria non est, cum non adiuratio, sed oratio, simpliciter petitioni promissa sit. Per accidens tamen ex obligatione officij, & ex Ecclesiae institutione praecipuum est adiuratio. Ministri namque Ecclesiae obligati sunt ex officio, obfessis à Demone libenter exorcizant. Quae posita illa necessitate hoc remedium inter omnia est efficacissimum. Item tenentur horas canonicas recitare, Sacramenta fidelibus ministrare. Sed in horum administratione, & in illarum recitatione plures adiurationes continentur. Ergo iam ex institutione Ecclesiae est praecipuum adiurationis. Sed sicut dixi, hoc est per accidens, & ex obligatione officij; non ex natura adiurationis. Sic Suar. lib. 3. de adiuratione c. 4. à n. 2. Sanch. lib. 2. summ. cap. 42. n. 4.

2. Sed an ex parte adiurati sit aliquod praecipuum obediendi adiuranti?

Maius dubium est: Et quidem si adiuratio obsecratiua est, nullum est praecipuum obediendi adiuranti. Quia nomen Dei ibi adducitur, ad augendam deprecationem, illamque efficaciorum reddendam; non ad incitandam eius naturam. Si igitur deprecatio obligationem non inducit, vt de se constat; neque etiam diuini nominis contestatione vestigia illam inducere debet. Suarez tom. 2. de Religione lib. 4. c. 4. n. 13. Sanch. lib. 2. summ. c. 42. num. 12.

3. At si adiuratio sit praecipua superioris ad subditum in iis, in quibus praecipere potest; clarum est, praecipuum inducere, cuius transgressio mortalis vel venialis erit pro grauitate vel leuitate materiae impetratae. Sic Suarez à num. 14. Sanchez n. 14. Bonacina tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. ult. n. 6. Sed illud praecipuum non ex adiuratione, sed ex imperio procedit. Siquidem adiuratione seclusa imperium, & praecipuum vim haberet obligandi.

4. Dubium autem est, an ob adiurationem illi adiuratum inducat in adiurato specialem obligationem religionis, ut vt non solum peccet contra iustitiam, castitatem, vel obedientiam ob transgressionem praecipii; sed etiam contra religionem ob transgressionem praecipii adiuratione vestiti? Respondeo negatiue; quia adiuratio etiam praecipuo coniuncta solum habet, excitare adiuratum ad executionem praecipii. Non igitur ipsa praecipuum imponit. Item adiuratus restituere, obligationem non habet exequendi restitutionem sub ratione adiurationis. Nam sub quocunque sine restitutionem exequitur obligationi satisfaciunt. Ergo adiuratio non inducit obligationem religionis distinctam à praecipuo, cui adiungitur; tamen intra illam speciem faciat vt efficacius obliget. Alia si specialem religionis induceret, superfluum esset perire ab adiurato Iuramentum exequendi rem praecipuam; sicuti Abraham expostulauit à seruo suo Genes. 24. & Iacob à Ioseph Genes. 47. Et passim indices à reis & rebus adiuratis de veritate manifestanda. Signum igitur est, adiurationem etiam praecipuo coniunctam non inducere specialem in adiurato obligationem religionis. Sic Suar. lib. 4. de adiuratione dicto cap. 4. in fine. Sanchez lib. 2. summ. capite 42. num. 27.

Qui adiurari & adiurari possunt.

SUMMARIUM.

1. Omnis creatura intellectualis prestare potest adiurationem.
2. Non omnibus datum est, adiurare solemniter, sed gradu exercitiae insignitis.
3. Sola creatura intellectualis adiurari potest.
4. Quorum comparatione adiuratio deprecatoria vel imperativa facienda est.
5. Qualiter creatura irrationalis adiuretur.
6. Per se mortale est creaturas irracionales adiurare directe.
7. Aliquando irracionales adiurari non obsecratione, nec imperio morali, sed physico debet tamen adiuratus cognoscere, se supernaturalis virtute praeditum esse.

1. **C**eterum est omnem creaturam intellectualem, & solam illam prestare posse adiurationem. Quia quilibet illarum confertur Deum vel sanctos potest. Et nulla alia. In primis Deus ipse contestationem sui nominis, & sanctorum mouere creaturas potest ad aliquid faciendum, & consequenter potest adiurare. Idem est de Angelis, sanctis hominibus, & daemonibus. Omnes namque representare alius nomen Dei, & sanctorum possunt, ut illius amore, vel timore moueantur ad aliquid faciendum.

2. Aduerto tamen; adiurare solemniter, non omnibus datum esse, sed solum ministris ab Ecclesia consecratis: quales sunt insigniti gradu exercitiae. Nam licet alij possint daemones adiurare, sed non publice, & solemniter; & qualiter ministri consecrati praestant. Sed priuatim, & per fidem in Christum, & eius sanctissimi nominis inuocationem; tametsi exorcismos Ecclesiae recitent. Suar. lib. 4. cap. 2. n. 10. Sanch. lib. 2. summa cap. 42. num. 18.

3. Deinde euidenter est omnem creaturam intellectualem & solam illam adiurari posse. Priorem partem proba discurrendo breuiter per omnes creaturas intellectuales. Deus enim, & per ipsum & per sanctos adiurari potest; quatenus inuocato eius nomine & sanctorum meritis ab ipso beneficia petis. Est enim illa petitio, & oratio: quatenus est rei honesta supplex postulatio: adiuratio; quatenus illa inuocatione mouere Deum ad concessionem petiti intendis. Neque obstat, Deum à seipso non esse distinctum, quominus possit sui inuocatione & representatione moueri, ad concedendum. Omnia enim propter semetipsum operatus est Dominus; quid mirum, si representata eius bonitate moueatur efficacius ad concedendum. Quia efficacius petimus, & postulamus. Angelos verò & homines clarum est adiurari posse. Siquidem representatione Dei & sanctorum moueri possunt, ad praestandum postulatam, vel imperatum. Solum de daemonibus, & damnatis est difficultas; qua ratione possint adiurari; eo quod nec amore, nec timore Dei moueantur; sed omnia ex odio operentur. Sed omnino dicendum est, adiurari quatenus contestatione diuini nominis, cuiusque virtute coacti praestant, quae sibi imperantur. Probaturque potest ex exorcismis Ecclesiae ad hunc effectum institutis. At quia non amore virtutis, nec voluntarie praestans propria adiuratio non est; sed quandam cum adiuratione similitudinem habet. Vt bene notauit Valent. 2. 2. diff. 6. q. 8. punct. 2. Sanchez lib. 2. cap. 42. num. 15.

4. Sed quia duplicem diximus esse adiurationem, deprecatoriam & imperatoriam, est aduertendum: imperatoriam nunquam fieri posse nisi comparatione subditorum; & in his, in quibus adiurandi subduntur, aliud nomen Dei inique assumetur, ad imperandum, quod imperari nulla ratione potest; ac proinde esset peccatum non solum iniustitiae contra proximum, & eo quod diuinum nomen vsurpetur ad praedictam vim & iniustitiam inferendam. Sic Suarez tom. 2. de religione lib. 4. de adiuratione cap. 4. num. 12. Sanch. lib. 2. summa. cap. 42. num. 23. Quapropter Deus nunquam adiurari potest imperando, sed obsecrando. Quia est suprema potestas nemini subiecta. Econtra verò ipse neminem adiurare potest obsecratione, sed imperio. Angeli verò sancti & viatores adiurari inuicem possunt, sed obsecratione, non imperio; nisi in aliquo casu iustificationem, & potestatem ad imperandum habeant. Tandem daemones adiurari possunt ad hominibus, non obsecratione, sed imperio absoluto, & efficaci; quae omnia per se sunt manifesta.

5. Dixi solum creaturam intellectualem adiurari posse Quia in electa carenti representationi nihil potest, cuius representatione moueatur. Sic omnes Doctores. Quapropter cum sal, & aqua exorcisatur, non ipsa, sed Deus, & daemones adiurantur,

Deus; vt in eorum vsu assistat, fauorem praestans. Daemones, vt fugiat, & à nocendo desinat. Et idem est, cum adiurantur nubes, grandines locustae, aliaque nocentia. Non enim per se haec adiurantur. Quia adiurationis capaces non sunt, sed Deus ipse adiuratur, ne illa nocentia permittat, & daemones adiuratur, illis vtendo nobis noceat. Sic Sanctus Thomas 2. 2. q. 90. art. 3. Valent. diff. 6. q. 8. punct. 2. ad finem. Sanch. lib. 2. cap. 42. num. 38. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 13. n. 72. Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. cap. 1. n. 12. & 13. Bonacina diff. 4. quest. 1. punct. vlt. num. 3.

6. Quod autem peccatum sit, has creaturas irracionales adiurare per se, & directo sermone ad ipsas, quasi ipsa nobis nocerent? Non constat inter Doctores. Mihi probabilius est, per se mortale esse. Quia grauis videtur esse irreuerentia, exorcismos Ecclesiae, aliaque diuina verba applicae frustra, vanè, & inutiliter, & rei omnino incapaci. Regulariter culpam venialem non excedit ob simplicitatem adiutantis. Bonacina & Sanchez supra. A mortali vero nunquam excusarem ad vsu aliquibus locis introductum, has creaturas irracionales adiurandi. Vocantur enim ad iudicium simul cum plebe cui nocent, & constituto ex vtraque parte procuratore, & aduocato, accusantur; iudices recipiunt accusationes, defensionem; ac tandem auditis rationibus ex vtraque parte excommunicantur, & anathematizantur. Quod certe ridiculum est, & omnino superstitiosum. Siquidem indicatur ipsas creaturas irracionales capaces esse iudicij. Si autem pugna, & controuersia non cum ipsis irracionabilibus, sed cum daemionibus, qui praesuntur illa mouere, ageretur; vanum etiam est, & superstitiosum. Non enim accusatio, excommunicatio, aut sententia in illos effectum habere potest. Praeterquam quod saepe non à daemone, sed à Deo haec irracionabilia mouentur, & hominibus nocent, vel in poenam peccati commissi, vel ad eorum correctionem, vel ad alios fines à diuina providentia praedictos. Neque obstat, aliquando illa irracionabilia sententiae lae obediunt. Quia forte id daemones praestant, vt haec superstitiosa, & vana hominibus efficacius persuadeat. Sic Sorus lib. 5. de iustitia quest. 12. art. 2. sine & lib. 8. quest. 3. art. 3. sine. Nauarrus lib. 5. consilio. tit. de sententia excommunicationis consilio 2. per totum in 2. editione Valent. 2. 2. diff. 6. quest. 8. punct. 2. sine. Sanchez lib. 2. summa. c. 42. n. 39.

7. Aduerto tamen; aliquos supernaturali virtute praeditos haec irracionabilia adiurare non obsecratione, neque imperio morali, sed physico & efficaci. Sicut enim Christus dominus propria virtute imperauit ventis, & mari, & facta est tranquillitas; ita eius serui virtute ab illo accepta his imperare possunt. Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. cap. 2. num. 14. Sed qualiter constare possit; an virtute diuina; an ope daemionis haec praestentur; cum de superstitione instituo sermonem lae explicio.

PUNCTUM IV.

Quis modus seruandus sit in adiuratione daemionis?

SUMMARIUM.

1. Quae conditiones seruandae sunt in hac adiuratione vt licita sit.
2. Daemones non sunt obsecrandi, sed imperandi, & oburgandi, neque ad alium finem nisi ad eum, qui est à Christo praedictus, & à legitimo ministro.
3. Non potest daemoni aliud imperari nisi vt à nocendo desinat.
4. Proponitur quaedam obiectio.
5. Quae possunt daemionibus praecipere, & interrogari, vt respondeant.
6. Quae sunt vana, inutilia & forte nocua nequaquam interrogari possunt.
7. An vnam, vel alteram rem vanam ex curiositate interrogare, sit mortale? Negant plures.
8. Verius est esse mortale.
9. Non licet petere à Daemone superiore, vt inferiorem de corpore pellat.
10. Quid si daemones superior simul cum inferiori in corpore hominis assistat?
11. Licetum est à daemone in corpore humano existente petere sequi sui egressum.
12. Qualiter liceat adiutori amandare daemone in infernum, vel in desertum l. cum.
13. Qualiter liceat auertere daemone offerenti egressum ex homine, si permittatur in alium ingredi.
14. Licet conuincere daemone petenti ne relegatur in infernum, neue nouis cruciatibus affligatur.

- 15 Qualiter liceat vexare energumenum flagellis, debonestare opprobriis.
 16 Quae medicamenta energumeno applicari possunt.
 17 Vno dæmone expulso frequenter omnes expellantur, sed non ex necessitate.
 18 Non habet ex necessitate determinatam corporis partem qua egrediatur.
 19 Exorcismi Ecclesiae non habent virtutem insallibilem pellendi dæmonem, sed quando fuerit conueniens.
 20 Qualiter dæmon in dæmonico assistat, & in illum habeat potestatem.

Frequenter Dæmones adiurantur tam priuatim quam solemniter. Vt autem hæc adiuratio absque periculo erroris fiat, seruandæ sunt sequentes conditiones. Primæ obsecratione sed imperio, & oburgatione adiuratio fiat ad obtinendum finem à Christo præordinatum. Tertio; vt à legitimo ministro procedat. His ergo conditionibus seruatis adiuratio licita & honesta erit proxi Ecclesiæ vltus confirmat. Expendo singula.

1. Primò debes adiurando dæmonem, imperare, & oburgare, non obsecrare. Obsecrare namque est, societatem cum illo habere, openbùque illius malignis communicare, & quasi te illi subicere. Quod omnino est prohibitum. Item dæmon nihil sponte facit nisi in odium Dei, & quod credit in tui perniciem cessurum fore. Ergo nulla ratione licet petere, quod ita iniquè præstandum est, & tibi præiudicare potest. Sic Diuus Thomas 2. 2. quæst. 90. art. 2. & ibi Caietanus art. 1. Sotus lib. 8. de iustitia quæst. 3. art. 2. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 13. num. 70. & 71. Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. de adiuratione c. 1. num. 8. & 9. Valent. 2. 2. disp. 6. quæst. 8. punct. 2. quæst. 2. Sanch. lib. 2. sum. c. 42. num. 19.

Secundò adiurandi sunt dæmones, ad finem tamen à Christo præordinatum. Sic Doctores supra relati. Ratio est manifesta. Nam si ad alium effectum adiurantur, cum ille effectus obtineri non possit virtute & potestate naturali adiurantis vt de se constat; neque etiam virtute diuina à Christo accepta vt suppono, inferat sane, ab ipso dæmone esse obtinendum. Quod est iniquum.

Tertio adiurandi sunt à legitimo ministro. Et quidem si iuxta formam ab Ecclesiâ præscriptam adiurentur publicè & solemniter; solis exorcistis datum est: si priuatim; omnibus est concessum. Vt supra diximus.

3. Ex his inferitur, te non posse aliquid aliud dæmoni imperare, nisi, vt à nocendo desistas. Quia in sacra scriptura ad solum hunc effectum inuenitur, reliquisse Christum in sua Ecclesiâ potestatem supra spiritus malignos; vt constat ex illo Marci ultimo. In nomine meo dæmonia eiciunt, & Luca 10. Dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, &c. Neque astruenda est potestas sine fundamento. Sic Suarez, Lessius, Sanch. Valent. & alij supra.

4. Dices: plures Sanctissimi viri exorcizando dæmones residentes in humanis corporibus actiones aliquas alienas ab expulsionione imperant, pluresque interrogationes faciunt, quæ non videntur ad expulsionionem conducere. Ergo non sola potestas ad expellendos calcandòsque dæmones, Ecclesiæ relicta est.

5. Ex solutione huius obiectionis pendet perfecta huius adiurationis intelligentia. Concedo aliquos vicos sanctissimos dæmonibus obsequia præcipisse ab expulsionione distincta; cecidit tamen in eorum confusione, & proximorum vtilitatem. Sed hoc speciali instinctu Spiritus sancti ob virtutem supernaturalem quam habebant à Deo communicatam, vt fuit communicata S. Antonio primo Eremitarum parenti. Seclusa ergo potestate nemini licet, aliud dæmonibus imperare, quam vt à nocendo desistant, & quæ ad hunc finem consequendum apta esse videntur. Concesso namque sine, & media censentur concessa. Sic Syluester verbo adiuratio q. 5. Valent. 2. 2. disp. 6. quæst. 8. punct. 2. vers. ad secundum respondeo. Lessius lib. 2. c. 42. dub. 15. n. 17. Sanch. lib. 2. c. 42. n. 23. Vnde licebit dæmoni præcipere, vt manifestet, quod nomen habet; tum vt adiuratio ad eum directè dirigatur; tum vt expulsio clarius eluceat. Item quæ causa fuerit sui in hominem ingressus; quia illa remota fortè egredietur, vt omnes præcipiantur exire. Syluester Lessius & Sanchez supra.

6. Alia autem vana & inutilia & fortè nocua; quæque ad expulsionionem non conducunt, culpa est à dæmone interrogare. Quia ad ea interroganda non est data exorcistis potestas. An verò hoc semper sit graue peccatum, non ita certum est. Et quidem in aliquibus casibus indubitatum est, graue esse peccatum. Primò: si ex interrogatione aliquod occultum peccatum proximi timetur manifestandum. Quia dare occasionem absque necessitate, vt proximus infametur, iniustum est. Secundò: si interrogations etiam vanarum rerum & inutilium multiplices. Quia adest periculum, quod dæmon iis interrogationibus aliquos errores miscet; & præcipit, quia

est signum amicitiae absque necessitate cum dæmone longè miscere sermones. Tertio: si adit finis addicendi; quia est dæmonis honoratio cum velle habere magistrum. Quod à fortiori procedit; si certam fidem eius responsi concedas. Nam licet dæmoni fides dari possit in iis, quæ exorcistis Ecclesiæ coactus manifestat; secus in alijs, quæ ipse sponte dicit. Quarta: si deprecatur, & non imperat; interrogat. Quia interrogatio deprecatoria est signum amicitiae. Sic docet Sanchez alij relatis lib. 2. sum. c. 42. n. 25. Bonac. tom. 2. disp. 4. quæst. 3. punct. vlt. n. 9.

7. Verum ex leuitate & curiositate vnam vel alteram rem vanam interrogare non deprecando, sed imperando, neque fidem certam adhibendo plures grauissimè Doctores censent, non excedere culpam venialem. Sic Syluester verbo adiuratio q. 5. in fine, & quæst. 7. Caietanus 2. 2. q. 90. art. 1. ad finem Sot. lib. 8. de iustitia q. 3. art. 2. circa solutionem ad secundum. Nauatrus sum. cap. 12. n. 28. Valent. 2. 2. disp. 6. quæst. 8. punct. 2. circa finem vers. ad tertium. Suar. tom. 2. de Religione lib. 4. de adiuratione c. 2. n. 9. fine. Lessius lib. 2. cap. 42. dub. 13. n. 71. Sanch. lib. 2. sum. c. 42. n. 25. Bonacina num. 25. Bonacina dicto tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. vlt. n. 9. Ratio est: Quia hæc interrogatio non videtur notabile signum benevolentiae, & amicitiae cum dæmone. Idem quod dictum est de vana interrogatione affirmat Caietanus 2. 2. art. 1. ad finem, & Armilla verbo inuocatio n. 20. & Sanch. n. 25 in fine. Dicendum esse de petitione alicuius vni operis præstandi à dæmone, vt exorcista impetret dæmoni in energumeno existenti, vt moueat lapidem, aliudve vanum faciat.

8. Ceterum verius existimo; per se loquendo quamlibet interrogationem, quæ ad expulsionionem non conducit, quamlibetque petitionem vni operis præstandi, mortale peccatum esse. Quia hæc petere non potes imperio, sed deprecatione. Non enim habes potestatem compellendi dæmonem, hoc præstare. Quia non habes potestatem naturalem, vt de se constat. Nulla enim humana potestas ei comparari potest. Neque etiam habes potestatem à Christo acceptam; qui solum ad expulsionionem, & conuersionem dæmonis eam concessit. Ergo non imperio, sed deprecatione petis; tamen si verbis imperationis vtaris. Petere autem deprecando ipsemet Sanchez docet semper esse mortale. Ergo semper est mortale illa interrogatio, & petitio. Et confirmo: Dæmon nec cogitur interrogationis respondere, neque opus illud postulatim præstare; sed sponte respondet, & postulatim præstat. At cum nihil dæmon sponte faciat, quod ob eius obstinationem non sit ex odio Dei & ad obsecrandum eius gloriam, & nostram petitionem captandam, graue peccatum esse videtur absque necessitate occultationem dare; hæc peccata tam graua committendi; quibus dehonestatur Deus, & nos offendimus.

9. Aliæ sunt actiones de quibus Doctores debitant an ad expulsionionem dæmonis conducant; & consequenter an licitæ sint?

Primò dubitatur de petitione, qua à dæmone superiore peteres, vt inferiorem in corpore hominis residentem pellat. Videtur, hanc petitionem licitam esse. Quia maxime conducit ad expulsionionem; imò est ipsius expulsionionis petitio. Ceterum omnino dicendum est hanc petitionem illicitam esse casu, quo dæmon superior simul cum inferiore in corpore hominis non resideat. Nam peteres à dæmone beneficium, ad quod præstandum cogi non potest. Non enim tibi data est potestas à Christo cogendi dæmonem inferiorem, vt inferiorem expellat; forte enim expellere non potest; sed solum data est tibi potestas, expellendi eos, qui in corporibus extrinsecis. Ergo petere illam expulsionionem à dæmone superiore, est velle ab eo beneficium habere, ac proinde illicitum. Deinde in hac petitione arguis, indigere auxilio dæmonis superioris ad inferioris expulsionionem; exorcismos adiurationesque Ecclesiæ insufficientes esse ad illum dæmonem inferiorem expellendum. Ergo nulla ratione hoc licere potest. Neque obstat, hanc petitionem conducere expulsionionem, vt inde inferas tibi licere. Quia solum ea, quæ expulsioni conducunt ex potestate à Christo accepta licita tibi sunt, non ea, quæ ex voluntate dæmonis conducunt, qualis est hæc petitio. Et ita tenet Sotus lib. 8. de iustitia q. 3. art. 2. Suar. tom. 1. de Religione lib. 2. de superstitiis cap. 18. num. 8. Lessius lib. 2. c. 44. dub. 6. n. 46. Sanch. lib. sum. cap. 42. num. 21.

10. Verum si dæmon superior in corpore hominis assistat simul cum inferiore affirmat Bonacina. tom. 2. disp. 4. quæst. de Iuramento punct. vlt. num. 5. cum Syluestro verbo adiuratio quæst. 5. Licet tibi esse, ei imperare vt secum inferiorem corpore relinquat. Quia hæc non videtur esse beneficij petitio, sed recessus, & fugæ perfectæ mandatio. Ceterum spectandus attendit est modus præcepti. Si enim superiori dæmoni præcipias, vt perfectè exeat cum omnibus satellitibus suis; clarum est, licitum esse præceptum. Quia tunc non solum ipsi, sed omnibus eius satellitibus expulsionionem præcipis. At si superiori dæmoni præcipias, vt exeat à corpore & eruido pellat secum quemcumque

que dæmonem inferiorem ibidem existentem, videtur non licere. Quia in modo petendi conuincitur, te non expellere dæmones inferiores, sed dæmonem superiorem illos ad tuam petitionem expellere; indigere quoque auxilio dæmonis, ad illos expellendos. Et que de causa Sotus, Suarez, Lessius, Sanchez, reliquisque Doctores absolute affirmant, non licere dæmoni superiori præcipere, ut inferiorem pellat. Præterquam quod tale præceptum superfluum est. Nam si virtus aduersionis efficacis fuit, ad pellendum superiorem dæmonem; à fortiori inferiorem pellere poterit. Nulla ergo necessitas est, petendi à superiore ut inferiorem expellat.

11. Secundo dubitatur: an licitum tibi tibi, petere à dæmone signum aliquod sui ingressus è corpore; nempe ut extinguat lucernam vel vitrum frangat? Non desunt, qui affirmant hoc esse illicitum. Quia obque eo quod egredietur, extinguere poterit lucernam, & vitrum frangere, & quodlibet aliud signum præstare, ut credatur exisse, & decipiat. Item illud signum suppone expulsiōnem, non expulsiōnem deservit. At potestas accepta à Christo est ad expellendos dæmones. Ergo non est ad signum, quod expulsiōni succedit. Et ita tenet Sotus lib. de iuribus q. 3. art. 2. circa solutionem ad secundum. Circolo de superstitiis. p. c. 8. Nihilominus tenendum est, hoc licitum esse: quia hoc probat versus Ecclesie in sacerdotali Romano. Vbi cauetur in exorcismis pro obiectis à dæmone, hoc signum expostulati posse. Ratio ea est; quia licet hoc signum aliquando fallax esse possit; at raro hæc fallacia contingit, cum in eius postulatione modus seruatur ab Ecclesia præscriptus. Et licet expulsiōni absolute non conducatur, conducit tamen ut nobis expulsiō innotescat. Credendum autem est, Christum dominum reliquisse Ecclesie suæ potestatem ad manifestam dæmonis expulsiōnem, & consequenter ad petendum signum, quo expulsiō manifestaretur. Sic noster Thyreas de Dæmoniacis, cap. 46. num. 23. & 24. num. 4. & 5. num. 4. Martinus Delrio lib. 6. de iurisdictione magistarum c. 3. littera B. in fine, & cap. 2. quæst. 3. sect. 3. in remedio Sanchez lib. 2. cap. 42. n. 28. Bonacin tom. 2. disp. 4. quæst. 1. de Iuramento punct. ult. n. 14.

12. Tertio dubitatur; an liceat adiutori dæmonis præcipere, ut abeat in desertum locum; vel in infernum; neque inde egrediantur? Videtur illi licitum non esse. Quia solum videtur datum hominibus, dæmones eicere non terminum eiectionis designate. Alias eiectionis & expulsiō cogi possint non redire, cuius contrarium relato Abulenfi 1. Reg. 16. quæst. 4. docet Sanchez dicto lib. 2. cap. 42. num. 28. Dicendum ergo est exorcistas solum egressum dæmonis imperare posse. Quia solum pro egressu data est nobis potestas, iuxta illud Marc. ult. In nomine meo dæmonia eiciunt. Terminum verò egressus imperare non licet, nisi sub conditione diuini beneficii ob rationem dictam. Quia ad designandum dæmonibus locum, nobis non est data potestas. Sic noster Thyreas de Dæmoniacis cap. 46. num. 23. Delius lib. 6. de iurisdictione. Magisterum cap. 3. littera B. in fine. Sanchez illos refert lib. 2. sum. cap. 42. num. 27.

13. Quarto dubitatur: licitum ne sit annuere dæmoni offerenti egressum ex homine, si permittatur, in alium ingredi? Respondet Sanchez lib. Decal. cap. 42. num. 36. cum Thyreo de Dæmoniacis cap. ult. n. 8. & sequentibus regulariter non licere. Quia est in proximo damnatum. At licitum esse quaduplici concurrente conditione. Prima: ut is, quem dæmon possessurus est, sit pessimus, & eo supplicio dignus. Secunda, ut adiurans habeat imperium in eum, quem dæmoni traditurus est; atque potestatem in ipsum dæmonem, summamque ius ad ipsum expellendum quod indocumque liberit. Tertia: ut ad sit boni malosis spes. Quia scilicet speratur, fore, ut hæc ratione proximus inuenitur; qui aliis rationibus iunari posse non videbatur. Quarta: ut absit voluntas placendi dæmoni; sed id tantum fiat ad vitandum ipso tanquam iudice & carnisifice. Ratio autem; quare concurrentibus istis conditionibus, licitum esse videatur, petitioni dæmonis annuere, ea est, quia rem de se honestam petit, & que seculis illa occasione solum ob bonum proximi præstari poterit, sicut fecit Paulus qui illum corpem hominem tradidit satanae ad tempus - ut spiritus saluus fieret.

Verum hæc conditiones rarissime inueniuntur. Vbi enim reperitur, adiurator eam potestatem supra dæmones habens, ut quoties sibi liberit, eos efficaciter expellat? Vbi qui cognoſcat, à dæmone possidendum dignum esse illo supplicio; illoque supplicio emendandum, & corrigendum? Quando ergo prædictæ conditiones concurrerint, verissima est supra dicta doctrina. Difficultas ergo est an scelus illis conditionibus adhuc liceat petitioni supra dictæ annuere? Ratio dubitandi ea est, quia ex duobus malis minus est permitendum. Ergo si ingressus petitus à dæmone præsumatur non ita nocuus, ac est præsens possessio, promitti poterit ingressus quem postulat, ut possessionem relinquat. Dices, in præsentem non solum adiuramentum permittere ingressum, sed illum concedere; & ad ipsum cooperari; Siquidem ex illius consensu, &

voluntate fit. Cooperari autem, & consentire in rem ita proximo nocuam, iniustum est, esto inde bonum sequatur. Ergo nullatenus licet. Item minus malum permitendum non est, quando maius malum vitari potest absque illius permissione. At expulsiō dæmonis ab illo homine, quem de facto possidet, virtute aduersionis Ecclesiasticæ fieri potest, si conueniens sit; quin dæmon alium hominem possideat. Ergo non est permitienda illius possessio, ut antiquum possessorem relinquat. Deinde nulla ratione licet, petere à dæmone ut loco possessionis, quam de præsentem habet aliam alterius deteriorationis hominis accipiat. Quia non sunt faciendæ, nec petendæ mala, ut inde eueniant bona. Ergo nec licitum est, tali petitioni à dæmone factæ annuere. Quia idem esse videtur. Præterea annuus supra dictæ petitioni, exorcismos Ecclesie inhonorat, inaneus efficaciam ad expellendum dæmonem non habere. Siquidem alia via ad expulsiōnem vitari. Denique in hoc casu dæmon relinquat antiquum domicilium coactus, seu sponte, & sub conditione onerosa, & proximo nocua. Ergo non est credendum, in gloriam Dei, & in utilitatem nostram fore cessurum; cum semper omnia in odium Dei, & in perniciem nostram operetur.

Huic obiectioni respondebis, negando consensum illum esse cooperationem ad ingressum; sed solum illius permissionem & acceptationem, quæ ob vitiationem maioris mali sufficienter videtur honestari. Ad confirmationem primam concedo, minus malum non esse permitendum, quando maius vitari facile potest. At cum adiurator expertus sit, illo in casu dæmonem aduersionibus Ecclesie difficulter obedire, minus malum permittit, ut maius vitetur. Ad secundam confirmationem negabis, idem esse annuere petitioni dæmonis, ut loco possessionis præsentis aliam minus nocuam acquirat; ac id ipsum ab eo petere. Quia in priori casu permittis, in secundo inducis. Ad tertiam confirmationem dices, ex acceptatione supra dictæ petitionis dæmonis non inhonorari exorcismos Ecclesie. Non enim negas illis virtutem ad expellendum dæmonem; sed illa concessa experitis expulsiōnem impedit ob causam tibi ignotam, & ad vincendam illam difficultatem admittis petitionem dæmonis. Ad vltimam nego, sponte dæmonem antiquum domicilium relinquere. Non enim relinquat nisi exorcismis Ecclesie coactus. Siquidem coactus petit loco domicilij relinquendi, ut aliud succedat. Non igitur in acceptatione huius petitionis apparet clara turpitudine, posito quod ingressus de nouo petitus minus nocuus sit, quam possessio de præsentem habita. Hæc disputationis gratia dicta sunt, iudicium doctoribus remitto.

14. Illud tamen est omnino certum, licitum esse connuere dæmoni petenti ne relegatur in infernum; neque nois cruciatibus affligatur. Quia hæc petitionis acceptatio, nec Deo, nec proximo iniuriam infert. Et illa posita facilius dæmon expellitur. Ergo sic Sanchez cap. 42. num. 36. Bonacina tom. 2. disp. 4. quæst. 1. de Iuramento parte vltim. num. 13. Adnotetamen hi Doctores, esto licitum sit adiutori in his petitionibus nullam turpitudinem continentibus annuere; non tamen esse obligatorium; eo quod non sit simpliciter necessaria ad expulsiōnem harum petitionum acceptatio. Sed hoc difficultate non caret. Nam esto necessaria non sit ad expulsiōnem absolute; est tamen maxime conueniens, seu necessaria ad faciliem expulsiōnem, seu ne diu dæmonis eus torqueatur. At charitas videtur obligare, huic damno proximi medijs licitis subuenire.

15. Quinto dubitatur: an licitum sit energumenum vexare flagellis, dehonestare opprobriis, aliæque similia facere?

Breviter respondeo; licitum esse si prudenter & moderate fiat, ea inquam moderatione, ut potius in conculcationem dæmonis, quam in afflictionem energumeni cedat. Nam cum illæ actiones ea solum ratione ad expulsiōnem dæmonis conducant; quatenus dæmon illis conculcari se sentit; videns ob suam causam energumenum vilipendi; cuiusque corpus male tractari: esto grauius energumeno molesta non sint, effectum habere possunt. Sic Thyreas de Dæmoniacis cap. 46. n. 31. Sanchez lib. 2. cap. 32. n. 30. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1. de Iuramento parte vlt. num. 12.

16. Sexto dubitatur de medicamentis, quæ energumeno applicari solent: an illi licitum sit? Respondeo licere; si debita intentione fiat, & absque periculo fatis infirmi. Nam cum certum sit, nulla medicamenta virtutem habere dæmonem expellendi, non possunt ex directa intentione applicari, sed solum applicari possunt ad pellendos humores, & nociuas dispositiones; quibus vitur dæmon ad infirmum vexandum. Vnde tenetur adiurator naturam illorum medicamentorum cognoscere; ne loco leuaminiis damnum energumeno inferat. Aliàs medico applicanda relinquat. Sic Sanchez lib. 2. sum. c. 42. n. 10. & 31. Bonacina tom. 2. disp. 4. de Iuramento q. 1. punct. ult. num. 11.

17. Septimo dubitatur: an expulso vno dæmone omnes expellantur?

expellantur: Respondeo frequenter & in plurimum expelli. Quia ita probat vsus; & ratio esse potest; quia exorcismi Ecclesie; & inuocatio rerum sacratum omnibus efficaciam habent. Nihilominus tamen hoc necessarium non est; sed contingere potest, exeurit vno demone alios in corpore manere. Quia (vt statim dicam) efficacia exorcismorum Ecclesie ad expellendos demones non est absoluta, sed diuinae prouidentie attemperata spectatis circumstantiis rerum contingentibus. At diuina prouidentia iudicare potest, esse conueniens, vt aliquo demone exeurit alius remaneat; sicut iudicauit expeditis vt vno ingresso alij non ingrederentur. Ergo non est simpliciter necessarium, vt expulso vno demone omnes expellantur. Sic Thyreus de *Demoniacis* cap. 55. Sanchez lib. 2. cap. 42. num. 8. Bonacina *rem. 2. disp. 4. q. 1. de Iuramento*, punct. ult. n. 15.

18. O etiam dubitatur: per quam corporis partem demon pellatur? Respondeo ex necessitate per nullam determinatè pelli. Quia cum sit spiritus, & in corpore assistat totus in toto, & totus in qualibet parte, non indiget ostio ad sui exitum. Frequenter autem credo cogi exire per inferiorem corporis partem in eius confusione, & vituperium. Sic Thyreus de *Demoniacis* cap. 9. Sanchez lib. 2. c. 4. num. 7. Bonacina *rom. 2. disput. 4. q. 1. de Iuramento, parte ultima n. 16*. Ex quo fit superstitiosum esse demoniaci pilos radere, vt demon facilem egressum habeat. Sic Victoria de *Magia* num. 16. Sanchez c. 4. num. 33.

19. Nonò dubitatur: an exorcismi Ecclesie virtutem infallibilem habeant, demonem expellendi? Afirmat Valent. 2. 2. *disp. 6. q. 7. punct. 2. q. 2.* esse valde probabile; solique ex indignitate ministri, vel eius, qui curandus est, impediri effectum. Nam cum huiusmodi effectum ex opere operato habeant, sicuti Sacramenta iuxta illud, *in nomine meo demonia eiciunt*. semper illum habere debent, nisi ex aliquo cap. impediantur. Quod aliud esse non potest præter indignitatem ministri, & eius, qui curandus est. Cæterum probabilius est, hanc virtutem exorcismis, esto ex opere operato competat, non competere infallibiliter; sed frequenter, &

provi diuina prouidentia conueniens fuerit. Sæpe enim ob aliorum virilitatem, & exemplum, & enegumentum fructum permittit Deus, ne demones exorcismis expellantur absque vlla ministri, & eius, qui curandus est indignitate, vt ex historis sanctorum constat, & tradit Augustinus lib. 8. 3. 9. 79. Ergo hæc expulsio non competit exorcismis infallibiliter. Sic optime Valent. 2. 2. *disp. 6. q. 8. punct. 2. colum. 2. vers. Nihilominus*. Delrius lib. 6. *disquisition. Magicarum* c. 2. 9. 3. sect. 3. *rem. 4. 4.* Thyreus de *Demoniacis* cap. 47. num. 8. Sanchez lib. 2. cap. 42. num. 16.

20. Decimò dubitatur: qualem potestatem demones in demoniacos habeant? Suppono, demonem dupliciter homini assistere posse, exterius, vel interius. Si solum exterius assistat, non dicitur homo demonem habere. Alias omnes sancti, & Christus Dominus haberent demonium, essentque demoniaci; cum sæpe illis demonium assistat, tentando, & vexando; quod est blasphemum; requiritur ergo vt interius assistat, & potestatem aliquam habeat in illud corpus. Eius assistentia regulariter est in corde vt inde prauos motus excitet, aliquando corpori assistit, totus in toto, & totus in qualibet parte, non vnitus, sed per se stans, sicut motor & gubernator nauis nauis assitit. Illius tamen assistentia non ita fixa est; quin aliquando cesset. Sed quia statim reddit, ideo reputatur continua; sicut cum virtute Magie alicui loco alligatur; non ita intelligendus est alligari, vt nunquam illum locum deserat; deserit namque sæpe; sed quia sæpe reuertitur; & ita veloci cursu, vt vix percipiatur deseruisse locum; ea de causa dicitur ibi alligatum esse. Sic Sanchez lib. 2. c. 42. num. 7. Bonacina *rom. 2. disp. 4. q. 1. punct. ult.*

Hoc supposito, dubitationi respondeo: potestatem, quam demon habet in corpus, cui interius assistit, limitatam esse, & iuxta diuinæ prouidentie præscriptum. Alias grauissima damna inferret, & omnes demoniaci perirent. Regulariter autem permittitur demoni, vt corpus illud vexet, affligat, prauisque motus excitet. Ex quibus non leuiter anima à virtute retardatur; tamen nulla vis voluntari inferatur. Sic Sanchez, & Bonacina *supra*.

